

wos išėjo wél į netolimą resto-
raną ir čia pasikūrė. Kokia y-
ra pažadystė prieštasi, tikrai
nežinia. Skujanelek buvo gana
garsus latviskų laikraščių ra-
šėjas, bet paskui pradėjo gir-
tuokliauti. Paliko jį paczj ir
ketvertą mažų vaikuczių.

Maskoliai mat norėtu Asz- trijų Wartų kopyleczią palmi.

Wilniuje yra wisiems žinoma
Asztrijų Wartų kopyleczią su ste-
buklingu abrozdu Motinos Szwen-
ciausios. Maskoliai jau nuo seniai,
teip kopyleczią, kaip ir abrozdu nuo
katalikų stengiasi paveržti; butų
ta jau seniai padarę, jeigu nesib-
jotu per daug sukelti katalikus.
Taigi ko ne gal padaryti tiesiog,
stengiasi padaryti iš patengio
kitokiū būdu. Dabar koksai O. P.
patalpino laikraštyj "Swiet"
rasztj, kuriame reikalauja, idant
čia būtų parengta teip, kad prie
abrozdu galėtu diemaldystą at-
likti teip katalikai, kaip ir sta-
cziatikiai. Žinoma, jeigu kas kę
garbina, tai geidžia turėti tiesę
melstiesi wisių garbinamoj wiet-
toj; jeigu stacziatikiai garbina
Asztrijų Wartų abrozdu, tai nori
prie jo melstiesi; tame nieko
peiktino ne būtų. Su maskoliais
wienok yra teip, kad katalikai
niekada jiems tikėti ne gal; įsi-
weržę sykį su sawo diemaldysta
į Asztrijų Wartų kopyleczią, jie
pasistengtu iš jos katalikus iš-
palengwo iszkrapasztj ir tokių
būdu paveržtu sau ir stebuklin-
gą abrozdu.

Pabėgo žmogžudys.

Wilniaus kalinių buvo uždary-
tas žmogžudys Baranowskis, už
užmušimus žmogaus nuspręstas
ant trijų metų į kalėjimą. Išbu-
wo jis čia tris mėnesius. Kada
išleido ant kiemo pasiwaik-
czioti, jis prisitino prie užtwa-
ro, permetė wirwę, su kurios pa-
gelba ir perskoko į kitą užtwaro
pusę. Nors jo greitai sargai pasi-
gedo ir leidosi įsejotki, bet wis
gi iki szio ne suėmė.

Famagyk deitj CASCARETS už 10c, go-
rtaula sutaliojoje planozia ir wite widuria.

Isz Amerikos.

Swarbus iszradimas.

Isz New Yorko raszo, buk garsus
Amerikoj iszradėjas, Nicola Tesla,
neseniai darė bandawonessu sawo
iszrastu būdu siuntinėjimuo tele-
gramų nesinaudojant isz nutiestų
dratų (siųsti per wandeni, taigi
upėmis, Europoj jau bandė 10 metų
atgal) ir tas gerai pasisekė. Tesla
dabar garsina, kad jis yra jau
persitikiręs, kad žemės mokslin-
cziai, isz jo iszradimo galės pasi-
naudoti ir siuntinėti telegramus
tiesiog į kitus pasweczius, kaip
antai ant Marso ir jeigu tik ten
yra apswiesti žmonės, tai atsių-
sti mums galės atsakymus ant
musų užklausimų. Jeigu tai ne
amerikioniskas humbugas, tai
butu isztikro labai swarbus isz-
radimas. Žiurint ant prawdros,
rodosi, kad Tesla turi but czechas,
todėl gal but, kad ne teip meluo-
ja, kaip amerikony iszradėjai.

Wagiliu užpultas truks.

HAMMOND, IND. Septyni gerai
apsitaisę wrizskiai pasikėdė, apie
3 walandą isz ryto, ties Whiting,
Ind., iszplesztį į rytus bėgantį
Lake Shore geležinkelio traukį. Jie
užpuolė ant konduktoriaus ir ma-
szinisto su rewolweriais; paleido
į juos keletą szwuių. Ant szwui-
jų atbėgo du policistai. Į juos
plėšikai pradėjo szaudyti, bet
tie teipogi nestowėjo rankas nu-
leide. Plėšikai nuszkoko nuo tru-
kio ir stengėsi pabėgti, bet kad
policistų szwuiai galėjo juos už-
griebti, todėl jie sustojo ir dawė-
si suimti.

Getlonasis drugys.

Laiwai atkakę į New Yorką ir
į San Francisco atwilkio čia bai-
sią ligą getlonuwo drugių wadi-
namą. Į New Yorką atkako lai-
was "Advance", ant kurio wien-
nas pasażierius, Otto Wernerson,
pasirodė sergancziu ta ligą; jį ir
48 kitus to laivo tarnus ir pa-
ażierius nugalėno tuojaus į ligon-
butį; Wernerson ant rytojaus pa-
simirė, kiti gi iki szio wisi swie-
ki. Į San Francisco atkako isz
Panamos garlaiwys "City of

Cara". Laikė kelionės ant jo pasi-
mirė kokia ten Mitchell ir laiwo
kapitonas, teipogi nuo getlonajo
drugio. Laiwa tą sulaukė kwa-
rantėnoje.

Pasimire archiwyskupas.

Pasimire katalikiskas New Or-
leanso archiwyskupas, Jenssens.
Apsirgo jis ant garlaiwio "Creo-
le" ir ant jo pasimirė ant jurių,
380 mylių nuo Port Eada. Pasi-
mirs bažnyčios wirszinjkas li-
kosi ant archiwyskupo į New Or-
leansą paskirtas 1888 m. Užgi-
męs jis yra Sziaurinėj Brabant-
joj, Pietinėj Holandijos prowinc-
cijoj.

Perkuno užmušti.

Wahpeton, N. D. Raszo, kad
čia beregant būdą cirkui Ring-
lingo, treukė perkunas į widu-
rinį budos stulpą. Du darbinjai:
Walters ir Smith, likosi ant wiet-
tos užmušti, o keturi apswaingin-
ti.

Pabėgo žmogžudys.

Ant nugalabinimo nuspręstas
žmogžudys, August Chacon, kurį
rengėsi nugalabinti 18 d. szio
mėnesio, pabėgo isz kalinio Salo-
monville, I. T. Pasisekė jam mat
iszmušti skyklę sienoj sawo kam-
bario ir per ją įlindo į szerfio
biurą; isz čia jau lengwai, ne
užtėmytas, iszbėgo laukan.

Tewas dideles szeimynos pateko in kalini.

Keturi wyrizskiai suimti už
paspaštą degtinės warymą likosi
atgabtai į Columbus kalinį.
Wienas isz jų kalinių, John L.
Davis, priguli į mormonų sektą,
turi jis 6 moteris ir nuo jų 60
waikų. Tokios daugybės waikų
retai kas ant žemės sulaukia.

Sudego Ellis Island.

Pažįstama wisiems ateiwiams
į New Yorką pirmutinę jų Ameri-
koj apswistojimo wietą ant Ellis
Island bėweik su wisu sudegė.
Panedėlio naktyj ugnis užgimė
didžiausioj triboj ir teip greitai
platinosi, kad į pusę walandos
apėmė wisas triobas. Atkako
prie ugnies ugnagesiai ir polici-
jantų dalis. Ateiwų buvo čia
isz wiso 200; wisus juos per-
kraustė į Battery D. ir rodosi ne
wienas isz jų ne sudegė. Čia
pergabeno ir serganczius atei-
wius isz šanczio ant Ellis Island
ligonbuczių; wien serganczių
moterų buvo 20, wisų gi ligonių
buvo 75. Bėweik wisos triobos
buwo medinės, taigi wisos ir su-
degė. Bledj ugnies padarytą
skaiko ant 1000000 dol.

Diktai lenku tapo sumyniotu.

BUFFALO, N. Y. Pereitis nedė-
lios wakarą, į salę lenkiskos
mokslainės ant Broadway ul., ant
koko ten apwaiszcziojimo susi-
rioko apie 1500 lenkų, daugiau-
siai moterų ir waikų; tuom tarpu
nuo salės palubės nupuolė lampa
ir susikulė, kerosinas umai užsi-
degė. Moteris ir waikai persi-
gando ir ant syk pradėjo grustie-
si per duris. Ant laimės wienok
ne gywų nepasirodė, sumyniotų
gi yra daug, o terp jų yra ir pa-
wojingai sumynioti.

Audros.

MINNEAPOLIS, MINN. Baisi aud-
ra siautė 10 d. Szėjos ties miestu
Lile, Minn. Keletas žmonių liko-
si užmušti arba pawojingai ap-
kultų. Daugelis gywenamų namų
ir kitokių triobų likosi iszwart-
tytų. Telegrafų stulpai wakarinėj
miesto dalyj yra iszwartyti, sztrit-
karių ir geležinkelio wagonus, sto-
winczius ant rėlių, baisi wėtra ap-
wertė ant szono, arba juos sudau-
žė. Audra siautė teipogi ties
Kandichi, iszwartė wisas triobas
ant farmos Johno Bėrgnisto.
Smarki audra siautė ir Osage, Ia.
ir aplinkinėse. Čia szeszios žmo-
gystos likosi užmuštos.

COLUMBUS, OH. Pereitą nedėlios
dienę smarkus ciklonas perbėgo
per widurį Ohio szeto. Cirovil-
lėj nunesz daug stogų, o terp jų
ir stoga metodistų bažnyčios.
Tas pats buwo Cochortone ir Pe-
rriyopolis. Bellaire nuo audros pa-
sislėpusias ant metodistų kapinių
tris žmogystas užmušzė perku-
nas.

WEATING, W. VA. Ciklonas ir
audra perbėgo per Elkins, W. VA.
Čia teipogi wėjas nunesz
daug stogų, daug medžių

isz szaknų iszrowė. Hayso namai
likosi sugriauti, o patsai Hays,
jo moteris ir waikas sunkiai su-
žėisti.

WRAY, COL. Siautė čia ir
aplinkinėse smarki audra; prie
to prisidėjo debesų praplyszimai
ir ledai. Ledai iszmusė daugybę
besigananczių galwijų.

Nelaimės ant geležinkelio.

GENEVA, N. Y. Netoli nuo čia,
ant linijos Lehigh Valley geležin-
kelio, lokomotywa sumusizė su
taworiniu traukiu, prie ko peoz-
kury Ryan likosi ant wietos už-
muštas, konduktorius gi tawo-
rinio trukio sunkiai ir pawojin-
gai sužeistas.

EXETER, N. H. Ant tilto u-
pės Cochoco, iszszoko isz rėlių
taworinis trukis Boston & Maine
geležinkelio ir 20 wagonų nu-
puolė į upę. Keturi geležinkelio
tarnai likosi prie to užmušti.

BRADFORD, TEN. Netoli nuo
čia susimuszė du taworiniai tru-
kiai Illinois Central geležinkelio.
Keletas geležinkelio tarnų likosi
sunkiai apkultų, o terp jų du
mirtinai; kaip sako, po wagonų
griuwėsisia yra mažiausiai trys
užmušti.

BUCKLEN, MO. Bėgantis į rytus
taworinis Santa Fe geležinkelio
trukis, netoli nuo čia, iszszoko
isz rėlių. Prie to 4 žmogystos li-
kosi užmuštos.

WINCHESTER, IND. Dėl didė-
lios karsczij, netoli nuo čia, isz-
klypo geležinkelio szėnys ir bė-
gantis į pietus trukis iszszoko
isz rėlių. Prie to trukio maszina-
ta likosi ant wietos užmuštas,
trys gi kiti geležinkelio tarnai
sunkiai apkulti, o terp jų peoz-
kury yra apkultas mirtinai.

GALENA, KS. Netoli nuo čia isz-
szoko isz rėlių geležinkelio trukis;
prie to wisas geležinkelio tarnai
likosi sunkiai ar lengwiau ap-
kulti, wienas gi pasażierius ap-
kultas mirtinai.

Gaisrai.

CARLINVILLE, ILL. Sudegė
čia dideli malunai Samueliaus
Cuppleso. Bledj ugnies padarytą
skaiko ant 200000 dol.

DAYTON, OH. Užsidėgė čia
Prichetto namai; ugnyje prađu-
wo du waikai: 6 metų Elma ir
3m. Albert.

Kalnaksijų apgywentas mies-
telis Georgetown, Kalifornijos
pawietij Eldorado, su wisu isz-
degė. Wienuose namuose atsi-
dė smarki parako eksplozija, ku-
rios wiena moteriszkė likosi už-
mušta, o daugelis pasirodė su-
žėistų.

↑ Ateina žinios isz daugelio
wietų apie neiszpaskytus kars-
cziaus. Minonke, Ill. termometras
rodė 110°, pagal Fahrenheito
termometrą ir tai szeszėlyj. Io-
woj buwo 97°

PRINCESS ANN, N. D. Likosi čia
negras Andrew, už užpuolimą ir
sužagimą wienos moteries, sudo
ant nužudymo nuspręstas. Susi-
rinkę baltwėdiškai pawertė jį isz
sūdo tarnų rankų ir paskui pa-
korė.

Įkurituwės naujų trukių 28 walandas in New York; 30 walan. in Bostoną.

Nuo nedėlios, 30 Gegužio,
Nickel Plate geležinkelio waziu-
ja kas dien trys trukiai į ten ir at-
gal terpu miestų Chicago, Ft.
Wayne, Cleveland, Erie, Buffalo,
New York ir Bostono. Waziuo-
janti ant szios linijos kas dien
dauginasi teip, kad kompanija
yra priwersta padauginti trukius
ant sawo linijos.

J. Y. Calahan, Generaliszkas
Agentas, 111 Adams Str. Chica-
go, Ill. reikalaujantiems duos
wisą informaciją, kaslink naujų
trukių.

Isz darbo lauko.

↑ SHENANDOAH, PA. Su dar-
bais anglų kastynėse eina čia wis
blogai. Readingo kompanija dir-
ba tik po 2½ dienas ant sanwai-
tės, Lehigh Valley Co po 3 die-
nas; dirbtuwė Colorado, sustojusi
Lapkritij pereity metų, stowi ir
dabar, o dirbtuwė East Creek
N-2, iszstowėjusi 5 mėnesius, pra-
dėjo dirbti 8 dieną Szėjos. Ant tos
žinios, žmonės iszakę darbo, at-
keliawo čia isz tolimų krasztų,

tikėdami wietą sau rasti, bet be-
reikalo tik pinigų ant kelionės
iszleido, kadangi bėweik tik tie
gawo darbų, kurie pirmiaus čia
dirbo; isz atwaziawusių isz kitur
nieks darbo negawo. Todėl per-
sersszechu brolius lietuwius kitų
krasztų, idant iszgirde apie pra-
dėjimą darbo Colorado kastynėse
(kas gal neužligio atsitiks), čia
ne keliawo, kadangi wisi tie,
kurie pirmiaus jose dirbo ir dabar
sėdi be darbo, o ir be jų, aplinki-
nėse yra diktai darbinjų netu-
rinčių darbo ir jie laukia čia
atidarymo kastynių. Shenando-
rio biznieriiai teipogi sunkiai
dejuoja, kaip kiti ir nusibankru-
tino nesulaukdamie geresnių lai-
kų. Pesztynės ir prowos terp lie-
tuwų pasilijowė, mat ir ant jų
atsiliepia sunkūs bedarbės laikai.

LEBERIS.

↑ Pereitą sanwaitę Suwienyo-
tose Wieszpattyse ir Kanadoj
buwo isz wiso 297 nusibankrut-
nimai, taigi ant 22 daugiaus, ne-
gu tą paczią sanwaitę pereity
metų. Duno agentura praneza,
kad tulose darbo ir prekystos
dalyse wisgi matyt palengwas
pasigerinimas, nors tasai pasi-
gerinimas eina lyg szuolias; tai
pasigerina, tai wėl apswistoja.
Kaslink bankų operacijų, jos szit-
ta sanwaitę szijų metų ant 18%
didesnės, negu tą paczią sanwaitę
pereity metų; Suwienyotose gi
Wieszpattyse jos didesnės tikt
ant 8%, o Chicagoj ant 2% ma-
žesnės negu buwo pareitą metą.

↑ CHICAGO, ILL. Kontraktoriai
prie triobų statymo atsiszaukė
darbinjų unijas su užmanymu
ant ateinančių trijų metų ne kelti
sztraikų ir tai ant szitokių iszly-
gų: 1) Užmokesnis už darbą per
tą laiką pasilieka toks, koks jis
yra dabar. 2) Wisoki nesutikimai
terp kontraktorių ir darbinjų
liekasi pawesti nusprendimui
irinkto isz tarpo darbinjų unijų
ir kontraktorių santikos sudo.
Jaių ta kontraktorių užmanymą
priims darbinjų organizacijės,
tai jis turės but pildomas nuo 1
Liepos szijų metų iki 1 Liepos
1900m.

↑ CHICAGO, Haendlo salėj,
atsibuwio konwencijj delegatų A-
merikos darbinjų organizacijj,
ant kurios buwo perkertinėjamas
užmanymas Debo. Nori jis su-
twerti kooperatywiszkas farmas
Utoj, kuriose dirbtu žemdarbiai
darbinjai. Iszpradzių norys čia
jis tiek žmonių apswodyti, kiek
galima bus užsikyti už 25000 d.
ant mėnesio, taigi už 300000
dol. ant metų. Bet isz kur tiek
pinigų sugriebti?

↑ Žemės sawinkai wakarinų
Prusų prowincijoj skundžiasi, kad
truksta darbinčių ant laukų ap-
dirbimo. Ne tik wietiniai darbi-
njai, bet ir atėję čia ant darbų
isz Maskolijos, traukia toliaus į
wakarus, kur ne teip policijos yra
dabojami ir ne teip darbdawij
skriaudžiami ir kur užmokesnis
už darbą yra didesnis. Daugelis
Lenkijos darbinčių ir kaip koks
ir lietuwys ant darbų wasaros lai-
ke traukia net į Daniją.

↑ DETROITE, MICH. prasidėjo
terptaustiszką knųj spaudėjų
konwencija. Ant minėtos konwen-
cijos bus iszrisztis szitie klausy-
mai: apie sutrumpinimą darbo
laiko ir apie priėmimą ir terpta-
ustiszką spawstuwų darbinčių orga-
nizaciją szitų unijų darbinčių:
"Job Pressmen", "Press Feeders"
ir "Helpers".

↑ HARRISBURG, PA. Szeto
gubernatorius padėjo sawo para-
szą po nauju biliumi, pagal kurį,
darbdawiams ir korporacijoms,
po bausme nuo 1000—2000 dol.
ir kalėjimo iki wienų metų už
drausta yra kokiū nors būdu
stabyditi darbinčių pristoti prie
eszanczių darbinčių organizacijų,
arba twerti naujas.

↑ Amerikos darbinčių organi-
zacija "Federation of Labor" isz-
siuntinėjo atsiszaukimas, idant
fabrikantai, turėdami daugiaus
darbo, ne weratų jų paczių darbi-
nų dirbti ilgiaus, bet idant prie
darbo priimtu jų daugiaus. Tokiu
būdu daugiaus darbinčių turētu
darbą.

↑ MIDDLETOWN, CON. Paliowė
dirbė darbinjai Worcester Bicy-
cles Co. todėl, kad kompanija nu-
mažino jų uddarbį ant 10%. Pa-

prastai dirba čia 700 darbin-
jų, bet neseniai kompanija buwo
sumaziniusi jų skaitlių teip, kad
čia buwo tiktai 400.

↑ LAWRENCE, MAS. Sawinkai
dirbtuwų Methune Co atidawė
ant darbinčių nusprendimo, ar
jie nori dirbti už numazintą pre-
kę; jeigu gi ant to nesutiks,
dirbtuwės per wasarą bus už-
darytos. Ką nuspręs darbinjai,
dar nežinia.

↑ PITTSBURG, PA. Sztraikas
darbinčių Jones & Laughlins
geležies dirbtuwų pasibaigė, bet
darbinjai jį pralozė. Dabar jie
sutiko grįžti prie darbo už nu-
mazintą prekę. Apie 500 darbin-
jų wienok negalėjo but atgal
prie darbo priimtais.

↑ BOSTON, MASS. Jurinškai
Bostono porto pakėlė sztraiką.
Reikalauja jiemažiausio uddarbio
22 dol. ant mėnesio dėl jurinų
Cap Haters dalies ir po 25 dol.
tarnaujantiems Bostono porte.
Užmokesnis jurinų čia buwo
tik po 18 dol. ant mėnesio.

↑ Popieros dirbtuwės Fox
River klonies, Wisconsin, nu-
prendė tris dienas kiekwieną sa-
waitę paliuoti darbą. Nori mat
tuom keliu pakelti prekę laik-
raszcziams popieros.

↑ READING, PA. Wiena dalis
geležies dirbtuwės, Readinge, li-
kosi uždaryta; kitose gi dalyse
darbinjai pakėlė pats sztraiką.
1000 darbinčių pertai neteko dar-
bo.

↑ New Yorke 7000 siuwėjų
sugrįžo prie darbo, bet wisgi
daugiaus čia yra sztraikuojan-
čių negu dirbančių.

↑ Tarry anglų kastynės, neto-
li Terre Haute, Ind. užsidėgė
ir jų negalima užgesinti. Pertai
200 darbinčių neteko darbo.

Darbo blurai Australijoj.

Angliszkų kolonijoj Naujos
Pietinės Walijos, mieste Sydney,
nuo 1892 m. yra parengtas darbo
užweizdos biuras. Užisrazysmas
čia neturintiems darbo darbin-
jams nieko nekasztuoja. Apie pa-
tį užmokesnį biuras nesirupina,
bet užima tik parupinimu dar-
bo jo neturintiems. Pirmą metą
po įrengimui biuro užisrazė
14062 gieszczanczių darbo darbi-
nų, isz to wiso skaitliaus biu-
ras į parupino 12576 darbin-
jams. Biuras, apart darbo, parupi-
na be užmokesnio kelionės bilietus
teip geležinkeliais, kaip ir garlai-
wiais iki parupintai darbo wietai,
bet tuos kasztus teip darbinjai,
kaip ir darbdawiai turi pasidė-
ti sugrąžinti isz uddarbio teip
greitai, kaip tas yra galima. Iki
17 Wasario 1895 m. biuras ap-
turėjo isz wiso 52630 dol. atgal
sugrąžintų kelionės kasztų. Isz
to jau matyt, kaip daug darbi-
nų minėtas biuras suszelpė.
Toki biurai naudingi ne tik Aus-
traliuoj, bet kiekwiename krasz-
te: panaszius biurus Wokietijos
Sindanas nori parengti wisokuose
Wokietijos miestuose.

CASCARETS sudurtina kepenis, inkstus ir
pliuw. Niekad nekasztu. 10c.

ISZ Lietuwiszkų dirwu AMERIKO.

Užmirsztas užmanymas.

Su musų wisais užmanymais
teip yra, kad paprastai retai
kada pakelta wiename laikras-
tyje paremia kiti. Su užmanymu
emigrantų namų buwo tas pats:
klabinant tą klausymą wieniemis,
kiti laukė tik kada klabinto-
jams tas nusibos ir patsai užma-
nymas numirs. Bet kad klabin-
tojai ilgai nesiliowė, užgirdo ant
galo tą szauksmą "Garsas" "Ry-
tas" ir "Tėwynė" — paėmė wa-
džias ir sawo rankas, bet užtai
dabar kiti laikraszcziai recziau-
jau apie emigrantų namą kalba;
ir laukia ar greitai pirmiaus pa-
minėtiems laikraszcziams priteks
kantrybės. Užtai kita musų už-
manyma, nors rodosi jis leng-
wiausiai įwykdomas, apart "Kar-
do", kiti laikraszcziai ne tik isz-
tikro neparėmė, bet ir wisai apie
jį užtėlėjo, lyg rodosi isz syk no-
rėdami jį užsloginti. Kalbame
čia apie užmanymą įrengti wie-
das skaitinyczias, kuriose turin-
ti atliekamą laiką lietuwiai ga-

lėtu rinktiesi dėl pasikaitymo.
Antai "Varpas" tako, buk
tasai užmanymas greičiausiai
įsikunys, kadangi Chicago pra-
baszczius, kun. Krawczianas, no-
riai sutinka pawesti ruimą dėl to-
kios skaitinyczios. Teip rodosi
lengwa isz to pasinaudoti, teip
lengwa ant wisų labo skaitinyczij
sutverti, bet nieks to už-
manymo ne remia. Dėl skaitiny-
czios reikalingos szėpos ir reika-
lingas jos prižiūrėtojas, o jau ant
to reikalingi pinigai, o tu nėra,
kadangi truksta aukautojų. Kni-
gas noriai duotu dykai gal isz-
leistojai, taigi reikalingi wien pi-
nigai ant įrengimo szėpų ir ant
užlaikymo knygyno prižiūrėto-
jaus, bet kad to nėra, nėra skai-
tinyczios ir neturinti darbo lie-
tuwiai kaip sedėjo saliuuose, teip
ir sėdi, praleisdami ten paskutinį
centą, o tankiai palikdami ten
protą ir sweikatą. Chicagoj yra
gana lietuwiszkų draugyszczijų
jeigu jos isztikro panorėtu isz
sawo kasos kiek paaukauti ant
parengimo wieszos skaitinyczios,
wisas but jau nuo seniai pareng-
tas. Draugystės parengia testrus,
balius, per kuriuos daugel centų
surenka nuo paszalinijų žmonių,
jeigu nors dalį tą surinkimų pa-
skirtu ant wisuomenės labo, nu-
kuriuos pinigų surinko, lietuwiai
ne reikalauja szinkorius penėti,
nes rastu geresnę wietą skaitiny-
cziose ant praleidimo laiko.

Į musų laikraszczius.

Asz, tamsus lietuwys, skaity-
damas lietuwiszkus laikraszczius
ir nematydamas juose didelės
twarkos, klausiu musų wadowų,
kam jie terp sawęs teip baisiai
kowoja, kodėl jie smarkiaus ko-
woja su sawo broliais kitokias
turincziusias pažiuras, negu su lie-
tuwystės prieszais? kodėl jie terp
sawęs pjaunasi, wieton sfengtiesi
pakelti lietuwius, wieton pratinti
lietuwiszkų laikraszczijų skilčių
tik skamba žodžiai: bediewiai, tai
wėl szwiesos slogintojai; jie tik
wien kitą apskundžia ir tokiu
būdu grasina žmonis nuo skaity-
mo; kaip wiena, teip ir kita pusė
platina tarp tamsuolių nepasiti-
kėjimą laikraszcziams ir kni-
goms. Taigi koks pasilieka kelias
platinimui apswietimo? Žmo-
nėms reikalingi naudingi pamo-
rimai, o ne tusztai apskundimai
wienas kito terp paczių laikras-
czijų. Nusibodo jau mums tos ša-
witarpinės musų wadowų barnys,
niekinimai prieszai. Ar nege-
riaus, idant kiekwienas sawo ap-
szwietimą ir mokslą apswerstų
ant žmonių naudos; kolioties jie
ir be laikraszczijų gerai moka. Jau
laikas, rodosi, musų laikraszcziams
pradėti kitaip elgtiesi!

Silpnas.

Kruwinos musztynės.

DURYEA, PA. Ant krikstynų
pas salijunka Milauską, atsitiko
kruwinos musztynės. Koksai Si-
manas Wilkelis, užpyko ant ki-
mo sawo pažystamo užtai, kad
tasai lydėjo jo merginą namon.
Užpuolė ant jo ant ułyczios ir du-
rė su peilių į krutinę. Ant rik-
mo perdurto, iszbėgo žmonės isz
saliono ir pasidalinę į dvi dali,
pradėjo wisi karsztai pesztiesi:
wieni užstojo už perdurtą, kiti gi
už Wilkelį. Tose pesztynėse ke-
letas žmonių likosi sunkiai sužeis-
tų, o terp jų, koksai Wasewyczius,
turi bėweik suwisi nupjautą ran-
ką. Atbėgę policijantai suareztu-
wo: Stankowskį, Sarowskį ir
Wilkelį. Paskutinį nugabeno į
pawieczio kalinį, du kitų gi pa-
statė po kauciją 1000 dol.

Užtwirtintas sudo nusprendimas.

Gubernatorius szeto Pennsyl-
wanijos užtwirtino sudo nuspen-
dimą, pagal kurį, lietuwys Wa-
saika, už nuszwimpą Kupersewy-
cziaus, likosi ant nugalabinimo
nuspręstas. Diena ant nugalabi-
mo nusidėjėlio likosi paskirta:
Wasalka liks nužudytas 22 dieną
Liepos szijų metų.

Žemčiugai ir žemčiug- ginės dėžės.

Kad žemčiugai yra brangus,
žino tą kiekwienas "Lietuwos".
Skaitytojas, bet kas jie yra, tą
gal neda

Pamėgink naują 28 valandų trukmę New York.

Nickel Plate geležinkelis yra dabar visų pripažintas už geriausią, ir nedėlio, 30 Gegužio, buvo įkurtas naujos linijos trukmės tarp Chicago ir rytų. Trukiai pūkiau išrengti, su miegojimo vagonais išvažiuoja iš Chicago kas dieną 10:35 ryto, 3:05 po pietų ir 10:15 vakare. Ant traukių visų kelių yra tarnai, aprėdyti uniformose, kurie ant kiekvieno pareikalavimo patarnaus važiuojančiam. Trumpu laiku ir už pigią prekę galima ant šios linijos pasiekti visus rytinius miestus.

Apie gerinę informaciją atsišaukite arba adresuokite į J. Y. Calahan, Generalizacijos Agentą, 111 Adams Str. Chicago, Ill. Arba H. Thorne, C. P. & F. A., 111 Adams Str. Chicago, Ill.

Isz wisur.

|| Mieste Kutsais, ant Kaukazo, jaunos merginos pradėjo siausti ir tas jų siautimas net vyrų išvystė. Pasaulyje, buvę naktimis po miestą vaikščiojo merginos persidėjęs už zokonių, visokių budais vilioja vyrų, bet nusiūdusios, kur į taisytią vietą, ten wisai kankina sugauti vyrų ir tai taip, kad tie, isztrukę isz jų nagų, isz iszgasčio nustoja žado. Per vieną Balandžio mėnesį tokių suviliojimų vyrų iszkių buvo keturi. 10 d. Gegužio, į jų nagus pateko mokytinis Kutsaiso dvasios seminarijos.

Iszėjo mat jis wėlai wakare į miestą laiszą į paczto skrynę. Grįždamas namon, užtėmjo jauną zokonių graudžiai werkenčią ant uilycios. Paklausė, ko ji werkia? Ant to klausymo atsakė ji, kad gyvena kitą upės pusę, iki tiliui toli, o wietos, kur galėtu persikelti, nežino. Waikinas pažadėjo iki tokių wietai nuvesti. Tuszčioj wietoj, prieszais kareiwiską bažnyčią, mokytinis atsikūęs pamatė, kad zokonių jau nėra ir wietoj jos, pasirodė jau trys merginos tik su marszkiniais apsirėdžiusios su palaidais plaukais, kurios ji zsausė ir paskui sugriebusios baisy sumusė. Waikinas persigando ir isztrukęs leidosi bėgti, merginos į bėgantį metė akmenimis. Kada parbėgo namon, ant klausymo niek atsakyti ne galėjo; nuo muszių jis nuždė kalbą; drabužiai jo buvo sudraskyti. Toks jau atsitikimas buwo ir su mokytiniu wietinės bažnyčios mokslainė. Kas tos d merginos ir ko jos nuo jaunų vyrų iszkių nori, nieks nežino.

|| Ant Warszawos priemieszčio, Naujas Brudnas, prapuolė graži, jauna, 19 metų duklė ten gyvenancio ukinio Swięciekio, Marė. Prapuolusi wisada gyweno paweikalingai, todėl tėwas tuojaus suprato, kad turėjo kas piktos ja atsitikti. Pradėjo jis pats fieszkoti ir susekė, kad ja swilijo koksai K., gyvenantis Warszawoj, kurisai pristato jaunas merginas agentams Brazilijos ir Argentinos miestų paleistuwystės namų ir už kiekvieną merginą gauta po 30 rublių. Tėwas atsisaukė į policiją praszydamas jos atimti swiliotą merginą. Policija susekė, kad piktadarys iszwėdė merginą isz Warszawos į miestą Lodz, isz czia gi į Hamburgą, bet ar isz Hamburgą jau teipogi iszwėdė, dar nežinia. Jeigu prapuolusi mergina dar yra Hamburgėje, tai nėra abejonės, kad ja atims.

|| Netoli kaimo Sok, Opatowo pawietij, Radomias gub., Lenkijoje, matinjkas mieruodamas laukus, norėjo įkasti ženklą ant wienos kalvos. Bekasdamis žemę, darbinjka užčiuopė puodą, pradėjo kasti atsargiau ir ant galo atkasė molinį puodą. Puode pasirodė 500 cidabrinų, 4000 warinių senovės pinigų ir apart to ir kiek ten žemėziugų, trys jurių moliuskų dežės, dvi cidabrinės bransletos ir daugelis wisokių kitokių gražių. Kitoje netolimoj kalwoj rado isz iszdėginto molio statulą ir po juom rankinį malunėlį. Kalwų tokių czia yra labai daug, traukiasi jos iki pusei mylios, bet kitos dar ne atkastos, taigi nežinia dar kas kitose yra.

|| Wakarinių Prusų provincijoj, apie Brodnę, siautė audra su dideliais ledais. Laukai kaimų: Leszno, Sasno, Sagnino, Szerosburg, Plenki, Palko, Uo'az likosi su wisu isznaikyti ir tai ne tik dirwos, bet ir piewos. Ledai už dengė žemę ant 6 colių storai, o kaip kur net ant 12 colių. Ties miestu Ortelburg atsitiko debesų praplyszimai, kurie teipogi daug pridirbo blėdies; Barline, pakilę wandens, nunesz į azerą keletą triubų. Ryt Prusuose, senovės Prusų szwentoj wietoj, szgiedien Heiligenbeil wadinamoj, ledai teipogi laukuose pridirbo daug blėdies. Audros ir ledai buwo ir wietose: Grome, Elganowe, Grinskowe, Glinine, Wonorze, Porchanioj. Audros buwo daugelį wietų ir Poznaniaus prow.

|| Miestą Kalkutą, Rytinėse Indijose, 12 d. Sėjos atlankė smarkus žemės drebėjimas, kurisai užėmė didelį plotą, nes nuo Kalkutos iki Howrak Daugelis miesto Kalkutos triubų sugriuvo. Nors drebėjimas traukėsi tik 5 minutes, bet buwo labai smarkus. Nugriuvo bokstas katedros bažnyčios ir puldamos sugriowė aplinkinės triobas. Asztuoni indijonieczių likosi užmuszt, sužeisti yra labai daug. Prasidėjus krutėtim, gywentojai bėgo isz namų, daugelis ne spėjo nė apsirėdyti. Miestuose Hoogley ir Burdovan žemės drebėjimai teipogi daug pridirbo blėdies.

|| Mieste Charkowe, berzės salėje, p. Danielewski darė banduones su modeliumi jo padirbtos lakiojumui prietaisais. Prietaisai D-ro Danielewskio, pagal norą lakiojoaus, gal liuosai pakilti ir orą ir wėl nusileisti ant žemės. Paleistas modelis lakiojo, pagal norą iszradėjo, į wisus salės krasztus. Lakiojumui prietaisai p. Danielewskio ne brangi (apie 1000 rublių), ne teip kaip kitos, panaszios, kurios kasztuoja dešimtį arba ir szimtą syk brangiau. Salėje, su modeliumi wisas kuo geriausiai psiekė, bet salėje wėjo nėra. Nežinia ar teip jau pasiseks lėkti ir priesz didesni wėl ant lauko.

|| 26 d. Gegužio, isz Warszawos iszwaziawo žydieszkas omibusas. Ant kėrtės Taworinės uilycios ant jo užbėgo geležinkelio traukis, bėgantis isz Warszawos į Skernewicus. Omnibus waziawo 18 pasazierių ir wėdžias. Priesusimuzimo su traukiu, wienas žydas likosi ant wietos užmusztas, keturi sunkiai ir 12 lengwias sumankyti, likusi gi keturi lengwai likosi tik apkulti. Trukis teipogi grįžti turėjo atgal ant stacijos, kadangi priesz susimuzimo maszina likosi pagadyta.

|| Garsus Wokietijoj iszradėjas ant orlaiwystės dirwos, iszleistojas specializisko orlaiwystei pakirto laikraszio, iszeinancio Berlyne, „Luftschiffahrt“, inžinierius Woelfert iszlėkė ant naujos sawo padirbtos prietaisais į padangę. Iszkilus apie 3000 pėdų augstytin, prietaisais balionas užsidėgė ir ji su neiszaspakytu greitumu nupuolė ant žemės. Iszlėkė joje, Woelfert ir Kraus, likosi užmuszt.

|| Mieste Tien-Tsin, Chinieczių kraszte, atsitiko dideli nelaimė. Wienoje buddistų bažnyčioj susirinko ant diemaldystės daug žmonių; laike maldos užsidėgė draperijos isz lengwų audinių. Susirinkę persigando ir pradėjo ant syk weržties per duris; moteris, waikus pamsuzė besistuniantys vyriskiai ir sumyniojo. Kiek czia isz wisu žmonių prazuwo, dar nežinia, bet skaito, kad sumyniotų yra mažiausiai szimtas žmonių.

|| SWANSEA, WALIJOS. Atkako czia prancuziskas garliawys, kurio jurinjkai pasakoją, kad jėms plaukiant, matė jė ant oceano, kaip du nežinomo wardo garliawiai susimuzė ir kol spėjo prie jų priplaukti ir paduoti pagelbą, abudu paskendo drauge su wisais sawo jurinjkais. Kiek prie to žmonių prigėrė, nežinia. Ansa prancuziskas laiwias nė wieno neiszigelbėjo.

|| 29 d. Gegužio, apie 10 wal. ryto, Peterburg, ant teip praminto Obwodno kanalo, užgimė didelis gaisras. Smarkus wėjas prisdėjo prie greito iszplatinimo ugnies. Sudėgė isz wisu 20 namų, twartuose gi 4 wėdžių arkliai. Prie gesinimo ugnies 4 sargai likosi sunkiai apkulti.

|| Kaimie Lubisz, netoli Toruniaus, Prusuose, naktį užsidėgė wieno ukinio sziaudy suktrowio wietą, kur iszak nakwojo trys isz Lenkijos žydėliai, keliaujanti į Torunių ant jomarko. Jie czia iszdegė, nes durys buwo isz lauko užrakytos, taigi žydėliai ne galėjo iszsigelbėti.

|| Netoli salų Chusao, Chinieczių žemės pakrantėse, 6 dienas Gegužio, kada daug žvejų iszplaukė ant jurių, užkilo wėtra, kuri ant syk pakėlė teip dideles wilius, kad ne daug žvejų walczų galėjo sugrįžti prie kranto. Mažiausiai 100 žvejų prie to prigėrė.

|| Iszwaziawęs isz Londono specializiskas trukis su keliaujančiais ant pasilinkiminio, ant kelio tarp Barmouth ir Oldham iszazoko isz rėlių ir isz dalies iszidauzė. Prie to 9 žmonės likosi užmuszt, 25 gi yra sunkiai apkulti.

|| Laike rodymo, wiename Paryžiaus priemieszčio teatre, (ant priemieszio Neully) užsidėgė teatro dakoracijos. Besiweržiant laukan susirinkusiems žmonėms, 50 likosi sumyniotų; teipogi 12 aktorių likosi sunkiai sužeisti, o tarp jų 3 mirtinai.

|| Washington atėjo žinios apie pasirodymą geltonojo drugio ligos ant salos Kubos; skaitlius myrių nuo tos ligos neiszasakytai pasidagino Havanoj, ypacz gi tarp suwaryti į miestą isz kitų salos krasztų gywentojų ne imanczių dalywumo maisztuose.

|| Brazilijoj, miestuose Ribeirao Bonito ir Guaratingueta apsiereiskė tarp gywentojų geltonasis drugys. Atsitinka teip, kad žmonės apsegera ant uilycios, puola ant žemės ir mirszta. Turtinęsi gywentojai kraustosi isz miestų į sweikesnius krasztus.

|| Debėsų praplyszimai pagimdė didelius twanus ant Krimo, Simferopoliaus apskrityj, Pietinėj Maskiljoj. Daugelis žmonių prie to prigėrė. Augmenys laukuose likosi isznaikinti, daugiausiai nukentė laukai kwieczių užsėti.

|| Iszeinantis Bruxelles laikrasztis, „Patriote“, pranezsa, kad Kongo wieszpattystėj, wiena isz negrų susidedanti kariaunos dalis pasiprieszino sawc europieziškiems aficeriams. Prie to likosi užmuszt 25 belgizski oficeriai.

|| Anglij kastynėse Gaith, netoli Maisteg, Walijoj (Anglijos dalis), besileidžiant darbinjkams į olas, nupuolė elevatorius. Prie to 10 darbinjų likosi ant wietos užmuszt; keletas gi yra pawojingai apkulti.

|| Angliziskas garliawys, „Sultana“, plaukiantis isz Anglijos į Indijas, ant Indisko Oceano, netoli salos Sokotora, susidauzė, prie ko 10 žmonių prigėrė, kitus gi pasisekė iszgelbėti.

|| Minios chinieczių užpuolė ant katalikizisko misijos Lin Chinge, Chinieczių žemėj, užmuszė tris žmogystas, 8 gi sunkiai subadė. Isznaikino misiją ir daug aplinkinių namų.

|| Lalkraszėčiai pranezsa, buk baisy maras isz Indijj persikėlė jau į Jeddah, Arabijoj, prieszais Egiptą, taigi labiausiai prie Europos prisiartino.

Gromatos ant paczto.

56 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
57 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
58 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
59 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
60 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
61 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
62 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
63 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
64 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
65 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
66 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
67 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
68 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
69 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
70 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
71 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
72 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
73 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
74 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
75 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
76 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
77 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
78 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
79 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
80 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
81 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
82 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
83 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
84 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
85 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
86 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
87 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
88 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
89 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
90 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
91 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
92 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
93 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
94 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
95 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
96 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
97 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
98 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
99 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz
100 Babinowits F. 188 Nameronick Fritz

GEOGRAFIJA

ARBA

MOKSLAS APIE ŽEME.

I DALIS.

Pagal prof. Archibaldą Geikie ir kitus.

Plotai, kokius užima azerai ant viso žemės paviršiaus, pasiekia apie 24 milijonų ketvirtainių viorstų, taigi beveik 1,8% viso kietžemių paviršiaus. Didžiausias ant viso žemės azerų yra Kaspizkos jūrės, užimančios ruimą 488000 ketvirtainių viorstų, taigi beveik, tiek kiek visa Szvedija, o jau daug daugiausia negu visa Lietuvių tewynė. Antrą vietą užima azerų Superior (Suwienytose Wieszpattystėse Sziaurinės Amerikos), turintis apie 80000 ketv. viorstų; toliaus azerai: Viktorija Nijanza, Aralaus jūrės, Miczigan ir Huron turi apie 60000 ketv. viorstų.

Giluma azerų ne vienoda, bet apskritai imant, jie ne teip gilūs kaip oceani ir jūrės, tuli vienok azerai gilesni už ne giles jūres, tokias antai kaip Vokizskos arba Baltizskos jūres, Giliausias azerų yra Balkal, Siberijoj, kur rado gilumą 4500 pėdų; Kaspizskose jūre didžiausia giluma yra 3700 pėdų.

Skaitlius azerų, nors kaip kur darosi, ypacz gi po smarkių žemės drebėjimų, nauji, bet apskritai imant, mažina ant viso žemės paviršiaus. Sausuose krasztuose azerų vandens nuseka dėl garavimo paviršiaus, ruimas jų mažina per sunesimą upėmis visokių mineralizkų dalių ir per veisimasi visokių wandeninių augmenų. Žymiausiai sumažėjo Salt (Druskinis) azerai, Utoji, kuriai szlandien užima wos 15400 ketv. kylometrų, tuom tarpu jis yra tik užsilikusi dalis buwusių kitakart didelių, užimančių 110 000 ketv. kylometrų, Bonesvilles ir Logontano azerų. Tiroliu, Pietinėj Austrijoj, per paskutinį szimtmėtį isznyko 118 azerų. Klonyš daugelio upių net ir musų tewynėj rodo, kad jos užima wietą užsilikusio, buwusio czia kitą kartą azero.

Klampynės ir pelkės pasidaro ar tai isz užsilikusių azerų, arba per užsitvenkimą upių klonyse, arba jurių pakrantėse. Paskutinę klampynių veislę patinkame sziltuose ir karsztuose žemės krasztuose, kadangi ten auga weisle mangrinių medžių, kurie giliai į wandenį nuleidžia savo szaknis ir jos ten susipynusios sulauko wandenų tekėjimą, o kaip žinome jau, sumažėjus tekėjimui, wanduo ne gal iszlaikyti visokių mineralizkų dalių, taigi tos nusileidžia ant jų iszaugusių medžių szaknų ir tokiu būdu tie medžiai prisideda prie padarymo klampynių, o isz jų jau toliaus pasidarys waisinga, tinkanti žmonių gyvenimui žemė. Didelės klampynės yra Minsko, Sedleco, Valyniaus gub.

Klampynės ne sveikos žmonėms, ypacz gi jos wadinę žmonių sveikatai karsztuose krasztuose, nes jos geriausiai užsilaiko drugius gimdancios bakterijos. Kur ant klampynių priversti žmonės gyventi, jie ne sveiki, tankiai kankina juos drugiai, sziltinės, todėl visur stengiasi klampynes iszdziovyti. Kaip kur vienok jos žmogui ir naudą atgabeną: klampynėse isz auganczių augmenų darosi durpos, kurias žmonės kasa ir ant kuro wartoja.

Sniego laukai ir gletczera.

Pažinę darbus ir likimą nupuolusio ant žemės, paveikla lytaus, vandens, peržiūrėkime, kas pasidaro su nupuolusiu sniegu ir kokius jis ant žemės darbus atlieka.

Ant augstų kalnų viršunių sniegas guli per isztisą metą, niekada ne nutirpsta, ant žemesnių kalnų iszguli didesnę metų dalį. Tuluose kalnuose antai Anglijoj yra gili plysziai nukreipti į sziaurius, kuriuose, neprisigriebiant czia saulės spinduliams, sniegas buwo ir laike didžiausių karszczių.

Viršunės kalnų wadinamų Alpai, Norwegijos kalnuose, Himalajuose (pietinėj Azijoj) ir kitose swieto dalyse, kur tik yra labai augsti kalnai, jų viršunės per isztisus metus užklotos stora sniego eile, kuriai czia niekada ne nutirpsta.

Dabar pažiūrėkime, kaip pasidarę czia tie amžino sniego plotai? Kodėl augstų kalnų viršunės užklotos amžinu sniegu? Kokią naudą tasai sniegas atgabeną kalnams ir klonims?

Matėte, kad augstesniuose atmosferos plotuose yra labai szalta. Žinote teipogi, kad tolimuose sziauriniuose teipogi ir tolimuose pietuose, tuose priesinguose musų žemės krasztuose, wadinamuose poliaisi, oras labai szaltas, kad po įtekme to szalcio pasidaro ten daugybė ledo ir sniego, kietžemiai ir jūrės teip iszala, kad ir wasaros sziluma neįstengia jų sutirpinti. Jeigu tarp jų szaltų musų žemės krasztų yra kalnai teip augstai iszkile, kad prisigriebia jų atmosferos eilių, kurių temperatura yra žemesnė už tą, kurioje tirpsta ledas, tai vandens garai, esanti atmosferoj, susilazindami ne nupuola ant žemės paveiksle lytaus, bet tik kaip sniegas. Tuose augstuose krasztuose wasaros sziluma sutirpina sniegą ant žemesnių kalnų viršunių, bet augstesnes pasilieka visada sniego užklotos, tų saulės spindulių neįstengia sutirpinti. Kas metą galima atskirti bruksnį, arba rubežį, žemiaus kurio sniegas negal iszlukti per metus, augstiausias gi to rubežiaus jis niekada ne sutirpsta. Linija ta wadinasi *sniegine linija* arba *rubežiaus amžino sniego*. Augstumas tos linijos yra ne wienodas, tas paeina nuo padėjimo tos wietos ant žemės paviršiaus. Augstiausiai ji iszkyla karsztuose žemės krasztuose, czia iszkyla iki 4500 metrų augstiausias jurių wandenų paviršiaus; krasztuose gi už poliarizkų ratų ji beveik nepasiekia nuo to paviršiaus. Kitaip sakant, prie polių oras yra teip szaltas, kad plotai amžino sniego traukiasi tuojaus prie jurių paviršiaus; oras gi prie ekwatoriaus yra teip karsztas, kad reikia pasikelti apie 16000 pėdų augstytin ant prisigriebimo tų szaltų atmosferos eilių, kuriose sniegas gal užsilikti per isztisus metus.

Jeigu gyvenate krasztuose, kuriuose žiemos laike sziluma ant tiek pasimazina, kad vandens užszala, tai matėte nekartą sniego pustymus ir darganas. Isz pradžių puola ant žemės pavieni sniego szmeteliai. Paskui skaitlius jų auga, didinasi ir pats puolanti szmeteliai ir žemę užkloja kaipi balti patalai. Nežiurint vienok ant to, apart vėjo szvilpimo ne girdite daugiaus nėjokių kitokių balsų. Jeigu wieton sniego puilu lytaus laszai, tai gerai girdėtumėte jų nupuolimą ant žemės. Keliai ir žalios pievos ne prapultu, ne užsiklotu, kadangi lytaus laszai nepasilieka ant wietos, bet arba isgeria į žemę, arba teka į arcziausia upelį. Kiekvienas gi sniego szmetelis pasilieka ten, kur jis nupuolė, iszėmus wien tuos, kuriuos wėjas nunesz į kitą wietą. Lytus nupuolęs prapuola, sniegas gi pasilieka ilgai, kol jo saulės sziluma ne sutirpys.

Suprantate gal, kad tokios wairos wpatybės nupuolusio vandens dwiejuose jo pavidaluose, turi turėti didelę

įtekme ant jo tolesnio užsilaikymo. Pažinote jau, kas pasidaro su nupuolusiu isz debėsų wandeniu skystame pavidale, taigi kaip lytus, pažiūrėkime dabar, kas pasidaro su nupuolusiu kietame pavidale, taigi kaip sniegas.

Kas pasidaro su nupuolusiu sniegu musų kraszte, kuriame nėra viršunių užengtų amžinu sniegu, lengwa dazioti. Nupuolęs žiemos laike sniegas teip ilgai guli ant žemės, kolaike ne užstos sziltas oras, kurisai tą sniegą sutirpys. Apart to dar turi atkreipti jusų atydą, kad kaip wanduo, teip ir isz jo pasidaręs sniegas ir ledas garuoja ir tai teip, kad į koki lauką, sniegas ir ledas, jeigu jo daugiaus nepasidarys, turi isznykti, nors nuo szilumos ir nesutirptu, garavimas vienok czia eina labai palengwa. Musų krasztuose labiausiai sniegą naikina *atdrekys*, t. y. pasidagūnimas szilumos, arba kitaip sakant pasikėlimas oro temperatūros. Sutirpęs sniegas užsilaiko teip kaip ir lytų wanduo, taigi wiena jo dalis isgeria į žemę, kita gi suplaukia į upelius ir upes; todėl tai nėra reikalo žiurėti, kas pasidaro su sniegu jam sutirpus, kadangi jis, pavirtęs į wandenį, atlieka tuos paczius darbus kaip ir lytų wanduo. Priduriu czia wieną, kad jeigu po dideliu sniegu užsistoja atdrekys, tai toji wietoj susirenka daug vandens, kuris gimdo tvanus, upelį ir upės užtvysta, wanduo nepatelpa į jų lovius ir užlieja visas aplinkines žemumas, tankiai pridirba daug blėdies tuose krasztuose.

Plotuose amžino sniego, wasaros sziluma ne įstengia sutirpinti visos czia esancios sniego daugumos, kokia nupuola per metus. Taigi kur dingsta szusazęs wanduo, kur dingsta sniegas? Suprantame, kad sniegas kuki nors budu turi nuo czia pasitraukti, nes kitaip czia jo per ilgus laikus tiek prisirinktų, kad kalnai pasikeltų į neiszasakytą augstumą ir sniegas iszsilplatintu nuo kalnų į visas puses. Užklotos sniegu kalnų viršunės pasilieka tiek jau augstos, kaip ir buwo priesz amžius, jų pavidalas ne persikeitė po storu sniego užklojamu.

Žinote jau, kad dalis lytų wandenų nuplaukia upėmis. Teipjais ir sniegas susirinkęs ant kalnų viršunių augstiausias linijos amžino sniego turi teipogi kanalą, kuriuomi nuplaukia. Nuplaukia jis kaip teip wadinami lediniai plotai arba gletczera.

Kaip tik ant kalno viršunės susirinko daug sniego, tasyk virszutinės jo eilės spaudžia apatines, ir nuo to spaudimo jos pavirsta į kietą masę. Žemės pavirszius isztikro niekada nebuwo lygiai nuolaidus, bet visgi jis turi szioją tokį pasilenkimą. Ant augstų kalnų pasilenkimai toki waisada pasitaiko ir buwo jie labai dideli, beveik status. Kaip tik ant kalno prisirinko daug sniego ir užėjo atdrekys, kurioje sunkumo pajėgia persveria susijungimą suspausto sniego dalių ir jų prisipaudimą prie kalno virsziaus, tą syk sniegas pradeda isz palengvo slinkti žemyn nuo kalno. Nuo wieno pasilenkimo leidžiasi ant kito ir jungiasi su sniegu nusileidusiu czia isz kitų krasztų, pakol ant galo neusisijungs visos į wieną didelę sniego kruvą ir nemusis į klonį siekenczia tos wietos, kurioje, dėl sziltensio oro, pradeda tirpti. Taigi toki liežiwiai besitraukianti nuo plotų amžino sniego į klonis, kuriose tirpsta ir yra teip wadinami *gletczera*. Nutraukia jis atliekamą sniegą nuo amžino sniego laukų, visai teip, kaip upė nugabena atliekamą wandenį isz kokios nors apygardos.

Gletczera wienok paeinanti nuo amžino sniego laukų yra ne isz sniego, bet isz ledo. Nustumtas nuo kalnų sniegas, nusileidęs į apaczia, iszpalengvo persikeicia į ledą. Matėte jau, kad kiekvienas sniego szmetelis, nupuolęs isz debėsų pasidaręs yra isz smulkių ledų kristalėlių, taigi sniegas yra tai maži ledų kristalėliai, susimaisz su oru. Jeigu todėl sniegą suspaudžiame, per tai oras liekasi isztumtas ir ledo kristalėliai jungiasi wienas su kitu ir sutveria suspaustą ledą masę. Žinote, kad sniego grumulį spausdami galite padaryti labai kietu. Juo labiaus sniegą spaudziate, juo kietesnis jis pasidaro. Spausdami sniego grumulį rankose, atliekate tą patį darbą, po kurio įtekme pasidaro gletczera isz amžino sniego kalnuose. Iszspaudziate orą ir tokiu būdu suteikiate galėjimą ledo kristalams susiglausti ir padaryti isz atskirų kristalų kieto ledo masę. Bet kad spausdami rankose sniego grumulį negalite iszwaryti isz jo viso oro jame esancio, todėl ir grumulys, ne žiurint ant viso jusų stengimosi, pasilieka baltas, todėl kad jame pasiliko dar oras. Ant snieginųjų laukų spaudimas wienok kur kas didesnis už tą, koki jus atliekate spausdami rankose sniego grumulį; dėl to didelio spaudimo oras liekasi pšazafintas, isztumtas teip, kad ant galo sniegas persikeicia į permatomą ledą.

Gletczera taigi yra tai tokią jau upė, kokios teka ant žemės pavirsziaus, tik jis pasidaręs ne isz vandens, bet isz sniego. Kaip kada atlieka jis ilgą kelionę žemiaus amžino sniego linijos, slenka iszilgai klonių, kurias užkemsza nuo wieno iki kitam jos krasztui. Laike tų kelionių wasaros laike saulės sziluma sutirpina jų pavirsztinę eilę, todėl upeliai czysto vandens teka nuo tų ledo plotų, bet naktimis jie užszala. Ant galo wienok slenkanti žemyn gletczera prisigriebia tokios klonyje wietos, kurios jau ne gal peržengti, kadangi oro sziluma teip greitai tarpina ledą, kaip greitai jis slenka žemyn. Teip pasibaigia rubežiaus gletczera: isz jo tirpstancio galo teka upeliai drumsto vandens, kuriai renkasi jupe, o ta jau gabena į jures atliekamą dregnumą nuo sniego laukų.

Ant žemiaus pridėto paveikslelio matote, kaip iszrodo gletczera arba lediniai laukai. Nuo užengtų kalnų viršunių sniegas nusileidžia į klonį ir czia wteria gletczera, kuriai pripildo visą tą klonį, visus jos iszswingavimus ir ant galo pasibaigia ir paprastai upė prasideda isz tokio gletczero galo.

Paveikslelis 10. Gletczera.

Gletczera laike savo kelionės nuo sniego laukų į klonis turi atlikti szioją tokį darbą, ne bereikalo jie leidžiasi žemyn.

(Toliaus bus)

